

Üstökösök

Decemberben 13 észlelőnek négy üstökösöt sikerült megfigyelni, melyekről 37 vizuális, valamint három-három fotografikus és CCD-észlelést készítettek. A legtöbb adat kedvező fényessége és helyzete okán a C/2002 T7 (LINEAR)-üstökösről érkezett, a nagyon alacsonyan látszó 2P/Enckét viszont már csak két alkalommal látták. Utóbbi vandorról egy elkésett novemberi megfigyelést is kaptunk. Örvendetes módon mindkét CCD-s észlelőnk megpróbálkozott pontos pozícióméréssel,

s bár a kevés csillag, a kicsi felbontás és időadat-problémák miatt a hibák még nagyobbak az elvárhatónál, reméljük, az első buktatók nem szegik kedvüket.

Ezúton szeretném felhívni az észlelők figyelmét arra, hogy az íróasztalban pihenő 2003-as kisbolygó-megfigyeléseiket mielőbb juttassák el a rovatvezetőhöz! A végső határidő 2004. április 6-a.

Észlelő	Észl.	Műszer
Balogh Zoltán (Hajdúböszörmény)	1	8,0 L
Braskó Sándor (Miskolc)	1C	300/4,5 t
Csörgei Tibor (Lég, SK)	1	36,0 T
Csukás Mátyás (Nagyszalonta, RO)	7	20x60 B
Hadházi Csaba (Hajdúhadház)	1	16,0 T
Horváth Tibor (Hegyhátsál)	2+3f	26,0 MC
Kovács Attila (Vác)	2C	15,0 T
Sajtz András (Simonyifalva, RO)	6	10x50 B
Sánta Gábor (Kisújszállás)	5	11,4 T
Sárnecky Krisztián (Budapest)	1	20x60 B
Szabó Sándor (Sopron)	1	15,2 L
Szarka Levente (Budapest)	1	12,7 MC
Szánthó Lajos (Linz, A)	1	20,0 T
Tóth Zoltán (Fertőszentmiklós)	11	27,0 T
Tuboly Vince (Hegyhátsál)	1	27,0 MC

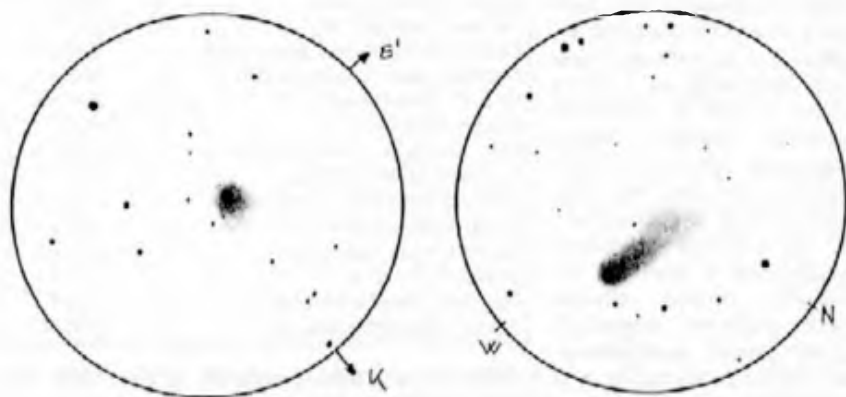
C/2002 T7 (LINEAR)

Gazdag anyag jött össze az üstökösről, bár a beérkezett 27 megfigyelésből csak kettő született a hónap első felében. A binokulárral észlelők kivételével mindenki jelezte, hogy megjelent egy rövid csóvakezdemény, illetve a kóma központi részében egy csillagszerű mag. Örömmel állapíthatjuk meg, hogy remekül összecsengő megfigyeléseket kaptunk! A hónap nagyszerű eseménye volt, amikor december 24-e környékén elhaladt az M33 közelében.

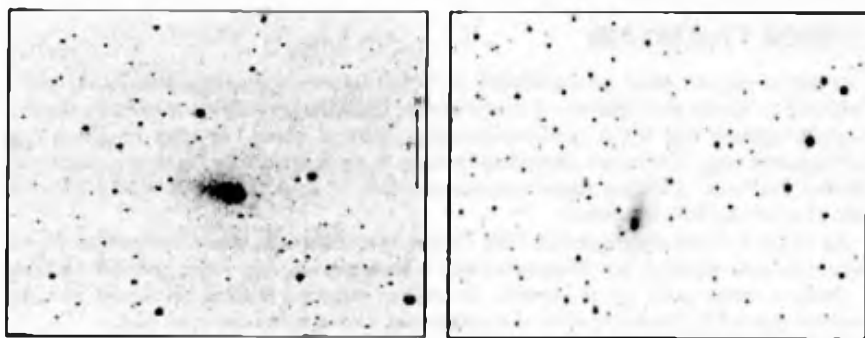
Az egyik hó eleji megfigyelést Tóth Zoltán készítette 8-án, ám a teleholdtól 30"-ra látszó kométa adatai a körülmények miatt bizonytalanok. Egy keleti irányba mutató, 1' hosszú csóva azért így is látszott. December második felében két derült időszak volt, az egyik 15-20-a környékén, a másik pedig a karácsonyi ünnepek alatt.

Az első időszakban az üstökös fényessége elérte a 9 magnitúdót, a csóva pedig több íperc hosszú, egyértelmű látványt nyújtott. Sánta Gábor leírása december 17-én, 50x-es nagyítással készült: *„Meglepő látvány! Egy hónap alatt sokkal fényesebb lett, bár átmérője némiképp változott. Jelentősen megnövekedett a kondenzáltság foka, csillagszerű*

magja látszik, amely 11 magnitúdó körüli.” Az ekkor készült rajzon egy keletre mutató, nagyjából egyenes csóva és egy rövidebb, tömörsibb ÉK irányú csóva is látszik. Ez a kettős szerkezet szépen azonosítható Horváth Tibor 15-e és 20-a között készített fotóin, de különösen a 18-ain. Ezen a napon Tóth Zoltán már egy igaz (üstökös) láthatott: „60x: Gyönyörű égitest! 9^m0 összfényesség és 7'-es csóva. A 2'-es, pajzs alakú kóma DC= d6-os és uralja a LM-t. EL-sal 7' hosszú csóva is látszik, mely a nyél felé belevesz az égi háttérbe. 120x: A kómában lévő sűrűsödés kb. 10"-es korong, nem csillagszerű.” Míg a reflektorokat használók egyértelműen 2'-es kómát láttak, addig a binokulárral észlelő Csukás Mátyás 6'-es kómáról tesz említést, melyet az ünnepek környékén mások is megerősítettek, bár ekkor már kisebb nagyítással a közepes műszerek is meglehetősen nagy kómát mutattak.

Balra: Szarka Levente rajza még november 27-én mutatja az üstökös csóvájának déli részében mutatkozó szíjat (12,7 MC, 77x, LM= 50'). Jobbra: Tóth Zoltán december 18-ai rajza alapján már ekkor impozáns látvány volt az üstökös (27 T, 120x, LM= 21')

Balra: Horváth Tibor december 20-i felvétele 102/820-as APO refraktorral, Fujicolor X-IRA 400 filmre, 15 perc expozíciós idővel készült. Jobbra: Braskó Sándor CCD-felvétele egy 300/4,5-ös teleobjektívvel december 24-én (StarlightXpress MX516 CCD, 10x1 perc)

A második időszakban lassan tovább fényesedett, elérve a 8^m -t, és a csóva is egyre markánsabb lett: „Jelentősen lütványosabb, mint egy hónappal korábban”, illetve „A novemberi észleléshez képest jót fényesedett”, írta Balogh Zoltán és Hadházi Csaba, miután mindketten 11' hosszan tudják követni az üstökös mögött húzódó porleplet. Érdemes megemlíteni, hogy Tóth Zoltán 26-án a csóva déli részét fényesebbnek említi, ami Kovács Attila december 25-ei CCD felvételén is feltűnő. A jelenség előzménye azonban már Szarka Levente november 27-ei rajzán is megtalálható, ahol egy fényesebb szál mutatkozik a kóma és a csóva találkozásának déli részénél.

2P/Encke

Decemberben már csak Sajtz András követte az egyre kedvezőtlenebb helyzetben mutatkozó üstökösöt, melyet 2-án és 7-én, utóbb már csak 24"-os elongáció mellett észlelt. Ez meg is látszik a fényességbecslésen, hiszen 2-án még 6^m -ra, öt nappal később már csak 6^m -ra tette az összfényességet, miközben továbbra is egy-két fok hosszúságúnak látta az üstökös csóváját. Ezzel számunkra véget is ért a mostani láthatóság, melynek során 13 észlelő 28 vizuális megfigyelést, 2 CCD-felvételt és 1 fotográfiát készített róla, vagyis hazánkban ez volt minden idők legjobb észlelt Encke láthatósága. A legtöbbször, hat alkalommal, Sánta Gábor figyelte meg, míg Kósa-Kiss Attila negyedszer, Szarka Levente pedig 1990 és 1994 után harmadszor látta a Nap közelében félfényesedő Encke-üstökösöt.

Halvány üstökösök

C/2001 HT50 (LINEAR-NEAT). Tóth Zoltán négy megfigyelése szerint december közepére csaldódást keltően visszaesett az üstökös fényessége. A 12^m -s égítést 0,8-s kómája egyértelműen fényesedett a középpont felé (DC= 3-4), ám amikor 26-án utoljára látta, már csak 13^m -s volt.

43P/Wolf-Harrington. Tóth Zoltán 18-ai és 26-ai megfigyelései szerint egy lehetne nyit ugyan fényesedett, ám a 12^m -s, 1 ívperc átmérőjű vándor nem fog a kalendáriumok címlapjára kerülni.

SÁRNECZKY KRISZTIÁN

Üstökös hírek

P/2002 LZ11 (LINEAR)

Az égítést 2002. június 5-én azonosította a LINEAR, de a következő hónapig terjedő észlelések alapján kisbolygónak gondolták. Kómáját Eric Christensen vette észre a Catalina Sky Survey 68 cm-es Schmidt-teleszkópjának 2003. október 29-ei felvételein. Pályáját a 2002. június 5-e és 2003. november 2-a közötti 69 észlelés alapján Brian G. Marsden számította. (IAUC 8240)

T = 2003.03.15,6630 TT $\omega = 107^{\circ}9740$
 $e = 0,351722$ $\Omega = 231^{\circ}1424$
 $q = 2,370483$ Cs.E. $i = 11^{\circ}5194$
 $a = 3,656582$ Cs.E. P = 6,992 év

C/2002 O7 (LINEAR)

Tavaly októberben 7 magnitúdós fényességet kellett volna elérnie (l. Meteor 2003/5., 34. o.), ám Michael Mattiazzo (Wallaroo, Ausztrália) szeptember 27-ei CCD felvételein csak egy teljesen diffúz, mag nélküli paca látszott az üstökös helyén. Ezután pozitív megfigyelés már